

Медіація у врегулюванні конфліктів

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>054 Соціологія</i>
Освітня програма	<i>Врегулювання конфліктів та медіація</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна(денна)/ заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс, осінній семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредитів (120 годин)</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: Баханов Олексій Юрійович Семінарські: Баханов Олексій Юрійович bakhanov@ukr.net
Розміщення курсу	

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Конфлікт є невід'ємною частиною нашого життя. Різниця у поглядах інтересах та потребах людей призводить до виникнення складних ситуацій та порушує комунікацію між ними. Сфери прояву конфліктів україн різноманітні: політика, економіка, соціальні відносини, погляди й переконання людей. Нажаль, як показує практика, конфлікти вирішуються або силовим методом, або за допомогою судової процедури. Це пов'язано зі сприйняттям конфлікту, як негативного явища якого більшість людей намагається уникати. А у разі неможливості цього зробити, ідуть до кінця у відстоюванні власних інтересів. Але існує альтернативний метод вирішення спорів – це медіація. Яка розглядає конфлікт як можливість пошуку нових рішень. На данні час медіація широко використовується у світі. Медіація, як один з видів альтернативного вирішення спорів стає невід'ємною складовою соціальної і правової культури суспільства. Основні принципи медіації такі як, неупередженість, конфіденційність та добровільність дають змогу у процесі вирішення

конфлікту прийти к консенсусу з максимальним урахування бажань та вимог конфлікуючих сторін.

Опанування базових основ медіації дає змогу подолати труднощі у спілкуванні, знизити градус емоційної напруги конфлікуючих сторін. Які є види та моделі медіації? Як їх використовувати під час вирішення конфлікту? Як складати карту конфлікту? Що таке мова тіла? Що таке медіабельність спору? Як визначати емоційний градус конфлікту? Що таке фрази бар'єри та фрази помічники? Які є види запитань та як їх використовувати? Що таке медіаційна угода?

На ці та низку інших подібних питань студент зможе правильно відповісти, лише зрозумівши і засвоївши тонкощі процедури проведення медіації, принципи медіації, види та моделі медіації, різновиди медіації.

Завдяки засвоєнню змісту програми студенти матимуть можливість аналізувати сучасну практичну медіацію, шляхи врегулювання конфлікту, що спираються на новітні соціологічні дослідження. Викладач надаватиме цілісний огляд багатоманітних типів сучасних конфліктів та характеризує соціальні причини їх виникнення. На заняттях буде виявлено особливості новітніх форм медіації. Викладач продемонструє роль посередництва і переговорів у врегулюванні і трансформації конфлікту. Буде розглянуто теоретичні підходи щодо управління конфліктом та його вирішення за допомогою медіації.

Студенти вмітимуть здійснювати аналіз причин, динаміки та наслідків конфлікту через побудову карти конфлікту на практичних заняттях. Від студентів очікується вміння застосовувати сучасні моделі медіації при вирішенні конфліктів. Для провадження подальшої професійної діяльності студенти набувають навичок формулювання переговорних позицій під час врегулювання конфлікту, отримують знання щодо особливостей процесу медіації та засад проведення діалогу.

Комунікація з викладачем можлива і заохочуватиметься на навчальних заняттях, а також в межах двох годин консультацій з викладачем, місце та час якої повідомляється студентам додатково.

Метою викладання навчальної дисципліни «Медіація у врегулюванні конфліктів» є формування у студентів здатностей:

- застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- працювати в команді;
- бути критичним і самокритичним;
- опонувати навички міжособистісної взаємодії
- здійснювати аналіз соціальних причин та наслідків конфлікту;
- організувати та підтримувати безпечний та комфортний простір для конструктивних переговорів;
- здійснювати процедуру медіації, налагоджувати та підтримувати комунікацію між різними сторонами конфлікту;
- вести інформаційно-просвітницьку діяльність на територіях, що перебувають (або тривалий час перебували) в зоні бойових дій;
- здійснювати миротворчу діяльність відповідно до норм міжнародного та вітчизняного права та загальнолюдських етичних міркувань;

Згідно з вимогами освітньої програми студенти після засвоєння навчальної дисципліни мають продемонструвати такі результати навчання:

- аналізувати причини виникнення соціально-політичних конфліктів;
- здійснювати критичний аналіз причин виникнення конфлікту та способів їх вирішення;
- критично оцінювати дії учасників конфлікту;
- пояснювати функціонування особистості, групи, спільноти, організації у процесі медіації;
- знаходити причинно-наслідкові зв'язки між соціально-політичними процесами та конфліктами, що відбуваються в суспільстві;
- формулювати переговорні позиції під час врегулювання конфліктів;
- використовувати знання процедури проведення медіації у професійній галузі;

Студенти також отримають практичний досвід формування імітаційних кейсів, застосування сучасних моделей, стадій, технік медіації у своїй професійній та громадській діяльності.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Для вивчення дисципліни студенту бажано мати аналітичні та логічні здібності, вміння міркувати процесом, навички командної роботи.

Дисципліна вивчається після опанування дисциплін «Теорія і історія врегулювання конфліктів», « Історія соціології», «Загальна соціологія». Перебуває у певному зв'язку з такими дисциплінами, як Політична наука: конфліктологічний підхід, Політичний діалог та медіація. Знання отримані під час вивчення дисципліни допоможуть під час опанування таки дисциплін як: Теорія і практика переговорів у медіації, Миротворення та прогнозування конфліктів, Медіація та міротворчість.

Вивчення дисципліни дозволить ефективніше опановувати комунікативні навички та вирішувати складні конфліктні ситуації під час професійної діяльності.

3. Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття , сутність, види та функції конфлікту.

Тема 2. Сутність та природа медіації.

Тема 3. Принципи та процедура медіації.

Тема 4. Види, моделі та техніки медіації.

Тема 5. Сімейна медіація.

Тема 6. Медіація в освітньому просторі.

Тема 7. Бізнес медіація

Тема 8. Медіація у вирішенні трудових спорів.

Тема 9. Міжнародні стандарти медіації. Перспективи розвитку медіації в Україні

4. Навчальні матеріали та ресурси

Рекомендована література

Базова

1. *Барабаш О. Стратегії поведінки в конфліктній ситуації. Підприємництво, господарство і право. 2017. № 3. С.208–212.*

2. Бобровник С. В. *Компромiс i конфлікт у праві: антропологокомунікативний підхід до аналізу : монографія. Київ : Юридична думка, 2011. 383 с.*
3. Веремчук А. М. *Конфлікти у спілкуванні та шляхи їх розв'язання. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології. 2012. Т. 24. ч. 6. С. 67–74.*
4. *4.Вступ до альтернативного вирішення спорів : навч. посіб. / Г. В. Анікіна, Ю. В. Білоусов, Н. Л. Бондаренко-Зелінська [та ін.]; під ред. У. Хелльманна, Н. Л. Бондаренко-Зелінської. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2017. 234 с.*
5. Гриб А. М., Михайлов О. М. *Становлення та розвиток інституту примирення на українських землях (IX ст. — 1917 р.): монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 202 с.*
6. Фурса С. *Медіація в Україні : актуальні питання теорії і практики та необхідність законодавчої регламентації. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. 2014. Вип. 1. С. 5–9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKNU_Yur_2014_1_3*
7. Багінський А.В. *Україна у «вирві причинності»: час якісних змін / Андрій Владиславович Багінський // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. — 2015. — №1/2 (25/26). — С. 19–24.*
8. *Культурні цінності Європи/ За ред. Ганса Йоаса і Клауса Віганда.- Пер.з нім.- К.:ДУХ І ЛІТЕРА, 2014.-551 с.,(С. 9-11 ; 227-230; 439-441).*

Допоміжна

9. Кутуєв П. В. *Модерн, модернізація та розвиток: ідеї та практики / П.В. Кутуєв – К.: Талком, 2015 – 467 с.*
10. Кутуєв П.В. *Интеллектуальные истоки современного неолиберализма и социологический дискурс о развитии / П. В. Кутуев, Д.Л. Герчановский // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. — 2013. — № 1. — С. 65-71.*
11. Багінський А.В. *Консолідація демократії: часовий вимір /А.В. Багінський // Час у дзеркалі науки: I Міжнародна наукова міждисциплінарна конференція (19 березня 2011 року): Матеріали виступів. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – С.61—63.*
12. Багінський А.В. *Методологія проектів «Freedom House»: «за» та «проти» /А.В. Багінський // Збірник тез Першого національного конвенту українського відділення Міжнародної асоціації студентів політичної науки (м. Одеса, 24—25 березня 2011 року). – Одеса: Фенікс, 2011. – С.16—19.*
13. Георгій Дерлуг'ян. *Соціальна еволюція людства: західний і радянський модернізаційні досвіди// Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2018. – № 2. – С. 165-184. <http://stmm.in.ua/archive/ukr/2018-2/12.pdf>*
14. Вебер М. *Три чисті типи легітимного панування // Вебер М. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Макс Вебер ; Перекл. з нім., післям. та*

комент. О. Погорілого. — Київ, 1998.- С. 157—272. Режим доступу:

<http://litopys.org.ua/weber/wbs.htm>

15. Соціологія модерну та модернізації [Електронний ресурс] : підручник для студ. спеціальності 054 «Соціологія», спеціалізації «Врегулювання конфліктів та медіація» / П. В. Кутуєв, А. В. Багінський, О. І. Василець, М. Н. Єнін, О. М. Казьмірова, Т. В. Коломієць, Г. О. Коржов, Д. В. Макаренко, І. В. Мацко-Демиденко, І. В. Пиголенко, О. П. Северинчик, О. Л. Якубін; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 3333 кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 355 с. <http://www.sociology.kpi.ua/wp-content/uploads/2020/02/Sociology-of-modernity-and-modernization.pdf>

Інформаційні ресурси

1. <http://www.sociology.kpi.ua/literature/> - електронна бібліотека кафедри соціології КПІ ім.Ігоря Сікорського
2. <http://stmm.in.ua/> - журнал Інституту соціології НАНУ «Соціологія: теорія, методи, маркетинг»
3. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
4. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
5. <https://prometheus.org.ua/> - найкращі онлайн-курси України та світу

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Лекційні заняття

N /п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1	<p>Тема: Поняття , сутність, види та функції конфлікту.</p> <p>Лекція 1</p> <p>Основні питання: Сутність структура та види конфліктів. Ознаки конфліктів. Чинники та джерела виникнення конфліктів. Об'єктивні та суб'єктивні складові конфлікту. Функції конфлікту. Фази конфлікту. Схеми аналізу у технологіях діагностики конфлікту. Карта конфлікту.</p> <p>Часові межі конфлікту. Інтервенція в конфлікті. Шкала ескалації конфлікту Фридриха Глазла. Основні форми поведінки в конфлікті. Тест Кеннет Томас та Ральф Кілменн. Стратегії завершення конфлікту. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд групових та міжособових конфліктів</p>

2	<p>Тема: Сутність та природа медіації.</p> <p>Лекція 2</p> <p>Основні питання: Природа та поняття медіації. Компоненти медіації. Позиції, інтереси, потреби, як основні складові медіаційного процесу. Сфера застосування медіації. Переваги медіації. Практичні кейси на розуміння позицій, інтересів та потреб.</p> <p>СРС: Розгляд принципів медіації. Розгляд практичних кейсів щодо способів вирішення конфліктів.</p>
3	<p>Тема: Принципи та процедура медіації.</p> <p>Лекція 3</p> <p>Основні питання: Ключові принципи медіації. Процедурні принципи. Організаційні принципи. Предметна та процедурна конфіденційність. Основні складові процедури медіації. Учасники медіації. Функції медіатора. Премедіація. Медіабельність спорів. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд практичних кейсів на предмет медіабельності.</p>
4	<p>Тема: Види, моделі та техніки медіації.</p> <p>Лекція 4</p> <p>Основні питання: Превентивна медіація. Медіація врегулювання спорів. Приватна медіація. Інтегрована медіація. Позасудова та присудова медіація. Добровільна та обов'язкова медіація. Он-лайн медіація. Відновна модель. Норативна модель. Класична модель. Оціночна модель. Розрахункова модель. Терапевтична модель. Фасилітаційна модель. Регулятивна модель. Трансформативна модель. Фази медіації. Активне слухання. Мозговий штурм. Торг. Схожа ситуація. Моделювання. Обмін почуттями. Компромісні домовленості. Директивна дія. Третейський суддя, Арбітр, Посередник, Помічник, Спостерігач.</p> <p>СРС: Опрацювання технік медіації. Розгляд видів та моделей медіації. Опрацювання технік медіації.</p>
5	<p>Тема: Сімейна медіація.</p> <p>Лекція 5</p> <p>Основні питання: Психотерапія та психологічне консультування в медіації. Особливості процедури медіації з залученням психолога-консультанта. Емоційна складова медіації. Причини виникнення сімейних конфліктів. Особливості процедури проведення сімейної медіації. Участь неповнолітніх у процедурі медіації. Психологія в сімейній медіації. Перспективи практичного застосування сімейної медіації в Україні.</p> <p>СРС: Опрацювання технік медіації. Опрацювання технік медіації</p>

6	<p>Тема: Медіація в освітньому просторі.</p> <p>Лекція 6</p> <p>Основні питання: Конфлікт і медіація в освіті. Моделі та техніки медіації в освіті. Служби примирення у вирішенні конфліктів. Українська модель медіації в освіті. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд стадій та складових медіації в освітньому процесі</p>
7	<p>Тема : Бізнес медіація.</p> <p>Лекція 7</p> <p>Основні питання: Сфера застосування та медіабельність бізнес медіації. Особливості проведення медіації у комерційних спорах. Практичні кейси. Особливості проведення медіації у комерційних спорах</p> <p>Практичне застосування бізнес медіації, як фактор формування та розвитку цивілізованих відносин у господарській сфері в Україні. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд стадій та складових бізнес медіації</p>
8	<p>Тема: Медіація у вирішенні трудових спорів.</p> <p>Лекція 8</p> <p>Основні питання: Особливості медіації у вирішенні трудових спорів. Фази медіації у вирішенні трудових спорів. Стадії та етапи медіації у трудових відносинах. Індикатори медіабельності трудового спору. Робота з інтересами та потребами сторін.</p> <p>Основні характеристики трудового арбітражу та медіації. Елементи медіації у трудовому арбітражі. Медіація та трудовий арбітраж: спільне та особливе. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд стадій та складових медіації у вирішенні трудових спорів. Розгляд стадій та складових медіації у вирішенні трудових спорів.</p>
9	<p>Тема: Міжнародні стандарти медіації. Перспективи розвитку медіації в Україні</p> <p>Лекція 9</p> <p>Основні питання: Правове регулювання медіації та її практичне застосування в країнах світу. Регламентація процедури медіації. Права та обов'язки учасників медіації у міжнародній практиці. Декларації генеральної Асамблеї ООН. Особливості процесу медіації у країнах членах Європейського Союзу. Медіація у європейському правовому просторі. Директиви Європейського Парламенту та Рекомендації Європейської Комісії. Інструменти розвитку медіації в Україні. Світовий досвід та розвиток медіації в Україні. Особливості практичного впровадження медіації в Україні.</p> <p>СРС: Особливості процедури проведення медіації у країнах членах Європейського Союзу. Особливості процедури проведення медіації у міжнародній практиці.</p>

Семінарські заняття

Основною формою роботи на семінарських заняттях є практичні кейси, які поєднують комунікативні здатності слухачів з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність визначень під час вирішення конфліктної ситуації, студента, здатність оперативно реагувати на запитання аудиторії.

Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, приймати активну участь у дискусії, формулювати та відстоювати свою позицію, розробляти та представляти презентації з ключових тем.

N з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
1.	<p>Тема 1. Поняття , сутність, види та функції конфлікту.</p> <p>Основні питання: Сутність структура та види конфліктів. Ознаки конфліктів. Чинники та джерела виникнення конфліктів. Класифікація конфліктів. Об'єктивні та суб'єктивні складові конфлікту. Функції конфлікту. Конфлікт та спор: загальне та особливе. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд групових та міжособових конфліктів.</p>
2.	<p>Тема 2. Стратегії поведінки в конфлікті та альтернативні способи вирішення конфліктів.</p> <p>Основні питання: Фази конфлікту. Схеми аналізу у технологіях діагностики конфлікту. Карта конфлікту. Часові межі конфлікту. Інтервенція в конфлікті. Шкала ескалації конфлікту Фридриха Глазла. Основні форми поведінки в конфлікті. Тест Кеннет Томас та Ральф Кілменн. Стратегії завершення конфлікту. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд практичних кейсів щодо способів вирішення конфліктів.</p>
3.	<p>Тема 3. Медіація в історичному контексті.</p> <p>Основні питання: Вирішення конфліктів у суспільстві додержавної доби. Медіація в Античний період. Конфлікти у добу Середньовіччя. Медіація від часів Київської Русі до Запорізької Січі. Неформальне вирішення спорів у Новий та Новітній час. Розвиток медіації в Незалежній Україні.</p> <p>СРС: Аналіз способів вирішення конфлікту</p>
4.	<p>Тема 4. Сутність та поняття медіації.</p> <p>Основні питання: Природа та поняття медіації. Компоненти медіації. Позиції, інтереси, потреби, як основні складові медіаційного процесу. Сфера застосування медіації. Переваги медіації. Практичні кейси на розуміння позицій, інтересів та потреб.</p> <p>СРС: Розгляд принципів медіації..</p>
5.	<p>Тема 5. Принципи та процедура медіації.</p> <p>Основні питання: Ключові принципи медіації. Процедурні принципи. Організаційні принципи. Предметна та процедурна конфіденційність. Основні складові процедури</p>

	<p>медіації. Учасники медіації. Функції медіатора. Премедіація. Медіабельність спорів. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд практичних кейсів на предмет медіабельності.</p>
6.	<p>Тема 6. Види медіації.</p> <p>Основні питання: Превентивна медіація. Медіація врегулювання спорів. Приватна медіація. Інтегрована медіація. Позасудова та присудова медіація. Добровільна та обов'язкова медіація. Он-лайн медіація. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд видів медіації.</p>
7.	<p>Тема 7. Моделі медіації.</p> <p>Основні питання: Відновна модель. Норативна модель. Класична модель. Оціночна модель. Розрахункова модель. Терапевтична модель. Фасилітаційна модель. Регулятивна модель. Трансформативна модель. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд моделей медіації.</p>
8.	<p>Тема 9. Техніки та фази медіації.</p> <p>Основні питання: Фази медіації. Активне слухання. Мозговий штурм. Торг. Схожа ситуація. Моделювання. Обмін почуттями. Компромісні домовленості. Директивна дія. Третейський суддя, Арбітр, Посередник, Помічник, Спостерігач. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Опрацювання технік медіатора.</p>
9.	<p>Тема 9. Психологія в медіації</p> <p>Основні питання: Психотерапія та психологічне консультування в медіації. Особливості процедури медіації з залученням психолога-консультанта. Емоційна складова медіації. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Опрацювання практичних кейсів.</p>
10.	<p>Тема 10. Сімейна медіація.</p> <p>Основні питання: Причини виникнення сімейних конфліктів. Особливості процедури проведення сімейної медіації. Участь неповнолітніх у процедурі медіації. Психологія в сімейній медіації. Перспективи практичного застосування сімейної медіації в Україні. Практичні кейси</p> <p>СРС: Опрацювання технік медіатора.</p>
11.	<p>Тема 11. Медіація в освітньому просторі.</p> <p>Основні питання: Конфлікт і медіація в освіті. Моделі та техніки медіації в освіті. Служби примирення у вирішенні конфліктів. Українська модель медіації в освіті. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд стадій та складових медіації в освітньому процесі.</p>
12.	<p>Тема 12. Бізнес медіація.</p> <p>Основні питання: Сфера застосування та медіабельність бізнес медіації. Особливості проведення медіації у комерційних спорах. Практичне застосування бізнес медіації, як</p>

	<p>фактор формування та розвитку цивілізованих відносин у господарській сфері в Україні. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд стадій та складових бізнес медіації</p>
13.	<p>Тема 13. Медіація у вирішенні трудових спорів.</p> <p>Основні питання: Особливості медіації у вирішенні трудових спорів. Фази медіації у вирішенні трудових спорів. Стадії та етапи медіації у трудових відносинах. Індикатори медіабельності трудового спору Робота з інтересами та потребами сторін .Практичні кейси.</p> <p>СРС: Розгляд стадій та складових медіації у вирішенні трудових спорів..</p>
14.	<p>Тема 14. Трудовий арбітраж та медіація трудових відносин.</p> <p>Основні питання: Основні характеристики трудового арбітражу та медіації. Елементи медіації у трудовому арбітражі. Медіація та трудовий арбітраж: спільне та особливе. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Порівняльний аналіз трудового арбітражу та медіації трудових спорах</p>
15.	<p>Тема 15. Медіація у вирішенні політичних конфліктів.</p> <p>Основні питання: Особливості проведення процесу медіації у політичній сфері. Прями перемовини, як основна модель вирішення політичного конфлікту. Нейтральність, як один із основних принципів медіації у політичній сфері. Конфіденційність та неупередженість у вирішенні політичних конфліктів. Емоційна складова політичних конфліктів. Процес посередництва та медіація у політичних конфліктах. Практичні кейси.</p> <p>СРС: Оформлення домовленостей за допомогою медіаційної процедури.</p>
16.	<p>Тема 16. Міжнародні стандарти медіації.</p> <p>Основні питання: Правове регулювання медіації та її практичне застосування в країнах світу. Регламентація процедури медіації. Права та обов'язки учасників медіації у міжнародній практиці. Декларації генеральної Асамблеї ООН.</p> <p>СРС: Особливості процедури проведення медіації у міжнародній практиці.</p>
17.	<p>Тема 17. Європейські стандарти медіації .</p> <p>Основні питання: Особливості процесу медіації у країнах членах Європейського Союзу. Медіація у європейському правовому просторі. Директиви Європейського Парламенту та Рекомендації Європейської Комісії.</p> <p>СРС: Особливості процедури проведення медіації у країнах членах Європейського Союзу</p>
18.	<p>Тема 18. Перспективи розвитку медіації в Україні.</p> <p>Основні питання: Інструменти розвитку медіації в Україні. Світовий досвід та розвиток медіації в Україні. Особливості практичного впровадження медіації в Україні.</p> <p>СРС: Ознайомлення з проектами закону про медіацію</p>

6. Самостійна робота студента

Студенти заочної форми самостійно опрацьовують питання:

Тема 3. Принципи та процедура медіації.

Основні питання: Ключові принципи медіації. Процедурні принципи. Організаційні принципи. Предметна та процедурна конфіденційність. Основні складові процедури медіації. Учасники медіації. Функції медіатора. Премедіація. Медіабельність спорів. Практичні кейси.

Тема 5. Сімейна медіація.

Причини виникнення сімейних конфліктів. Особливості процедури проведення сімейної медіації. Участь неповнолітніх у процедурі медіації. Психологія в сімейній медіації. Перспективи практичного застосування сімейної медіації в Україні.

Тема 6. Медіація в освітньому просторі.

Конфлікт і медіація в освіті. Моделі та техніки медіації в освіті. Служби примирення у вирішенні конфліктів. Українська модель медіації в освіті.

Тема 7. Бізнес медіація.

Основні питання: Сфера застосування та медіабельність бізнес медіації. Особливості проведення медіації у комерційних спорах. Практичне застосування бізнес медіації, як фактор формування та розвитку цивілізованих відносин у господарській сфері в Україні.

Тема 8. Медіація у вирішенні трудових спорів.

Особливості медіації у вирішенні трудових спорів. Фази медіації у вирішенні трудових спорів. Стадії та етапи медіації у трудових відносинах. Індикатори медіабельності трудового спору. Робота з інтересами та потребами сторін.

Тема 9. Міжнародні стандарти медіації. Перспективи розвитку медіації в Україні

Правове регулювання медіації та її практичне застосування в країнах світу. Регламентація процедури медіації. Права та обов'язки учасників медіації у міжнародній практиці. Декларації генеральної Асамблеї ООН. Інструменти розвитку медіації в Україні. Світовий досвід та розвиток медіації в Україні. Особливості практичного впровадження медіації в Україні.

Студенти заочної форми навчання самостійно виконують МКР

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Форми роботи

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Опрацьовуючи навчальний матеріал кредитного модуля «Медіація у врегулюванні конфліктів», студенти виконують індивідуальне семестрове завдання шляхом проведення процедури медіації за певними кейсами. Самостійне проведення процедури медіації сприяє поглибленню теоретичних знань студентів з окремих тем модуля, ро, сприяє формуванню вміння використовувати знання для вирішення відповідних практичних завдань. Практичні кейси студенти складають самостійно, та подають на перевірку викладачу. Проведення процедури медіації відбувається на семінарських заняттях.

Дисципліна «Медіація у врегулюванні конфліктів» спрямована на формування у студентів практичних навичок проведення процедури медіації. Розробка та виконання практичних кейсів на семінарських заняттях невід’ємно пов’язані з теоретичним матеріалом який викладається на лекціях. Тому для належного розуміння та засвоєння дисципліни студентам необхідно відвідувати лекції та семінари у повному обсязі. Робота над помилками, яка проводиться на кожному занятті, дає змогу постійно вдосконалювати майстерність проведення медіації, знаходити більше варіантів вирішення конфліктних ситуацій. Форма рольової гри, що використовується під час проведення медіації дає змогу студентам розвинути комунікативні навички та оволодіти емпатичною складовою медіації. Не відвідування лекцій та семінарських занять призведе до зниження рейтингу студента. Лекційні заняття не потребують відпрацювання. Семінарські заняття обов’язково відпрацьовуються. Відпрацювання семінарського заняття відбувається шляхом розробки та виконання практичних кейсів які розглядались під час пропущених семінарських занять, під час перерви або після завершення заняття.

Навчальні заняття з дисципліни “Медіація у врегулюванні конфліктів” проводяться у формі тренінгів, кожен з яких розділений на дві частини:

1. Викладання теоретичного матеріалу.
2. Практичні кейси.

На лекціях викладач формулює положення теорій сучасних теорій соціально-політичних конфліктів та моделей, видів і технік медіації, демонструє кейси сучасних конфліктів та медіації, відтворює матеріал у вигляді презентації. Лекції відбуваються у формі діалогу, коли викладач задає зустрічні запитання аудиторії щодо навчального матеріалу, може попросити дати оперативну відповідь на поточне запитання, або матеріал попередніх занять.

Основною формою роботи на семінарському занятті є практичні кейси, які поєднують комунікативні здатності студентів з демонстрацією та закріпленням знань. Викладач оцінює як глибину, ширину, точність визначень під час вирішення конфліктної ситуації, студента, здатність оперативна реагувати під час проведення процедури медіації.

На заняттях використовуватиметься кейси: «Апельсин», «Дві сестри», «Чотири вуха», «Історія крокодилової річки», «Бар’єри » та інші.

Опанування дистанційних курсів.

За бажанням здобувача в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин освітнього компонента в асинхронному режимі, зокрема, через опанування дистанційних курсів. Для врахування в системі оцінювання балів за опанування таких курсів, вони мають відповідати змістовно силабусу, бути узгоджені із викладачем, та на підтвердження проходження курсів студент має надати відповідний документ із зазначенням назви та обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку, визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Політика університету

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: [опитування за темою заняття, складання практичних кейсів, виконання завдань](#)

Календарний контроль: [проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу](#).

Семестровий контроль: [залік](#)

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді, аналіз обраних технік медіації, видів запитань та помилок, які були зроблені студентами під час проведення процедури медіації на семінарських заняттях;
- 2) складання кейсів та участь у них на семінарських заняттях.
- 3) виконання МКР;

Робота студента на двох семінарських заняттях визначає 10% його рейтингу з дисципліни. Робота зі складання практичних кейсів та участь у них на практичних заняттях (всього 7 кейсів) визначає 70% рейтингу, виконання МКР визначає 30 % рейтингу

Студент отримає найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь у розгляді практичних кейсів під час проведення семінарських занять, складає карту конфлікту, міркує процесом та виявляє другорядних учасників конфліктної ситуації, вільно володіє знанням етапів медіації та змінює їх послідовність в залежності від конфліктної ситуації, використовує під час проведення процедури медіації основні техніки медіації та види запитань.

Пропущені заняття, помилки у відповідях чи складених кейсах та документах необхідних для проведення процедури медіації, спричиняють зниження рейтингу студента.

Очікується, що на практичному занятті кожен студент приймає активну участь у процедуру медіації (у якості медіатора, конфліктуючих сторін, або запрошених осіб, які мають відношення до конфліктної ситуації), за кейсом що розглядається. Очікується, що студенти пояснюватимуть чому вони обрали певну техніку медіації, висловлюватимуть свою думку щодо запропонованих кейсів та обраних технік інших студентів.

Викладач оцінює роботу студента на кожному практичному занятті, під час першого і другого етапу проміжної атестації – на восьмому і шістнадцятому тижнях навчання відповідно, викладач виставляє отриману студентом суму балів в особистому кабінеті електронного кампусу.

Деталізовані критерії оцінювання результатів навчання студента визначені у положенні про PCO з дисципліни, що є додатком до Силабусу.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Умови допуску до семестрового контролю: [зарахування усіх передбачених РП документів](#)

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Рекомендації студентам

Під час роботи на лекціях та семінарських заняттях студент уважно слухає викладача, задає питання. Під час перегляду презентації робить нотатки. Під час участі у процедурі медіації та роботи на помилках, сміливо висловлює свою точку зору, але обов'язково аргументує її. Пропонує власні варіанти вирішення конфлікту, технік медіації, запитань та послідовності етапів процедури медіації. Не соромиться вчитись на власних помилках, намагається скласти власну карту конфлікту, та виявити приховані інтереси та потреби сторін конфлікту. Готуючи практичний кейс спирається на теоретичний матеріал та літературу, що були надані викладачем під час лекційних занять. Памятає, що студент який мовчить та не виявляє активність під час проведення занять, не дає можливості викладачу в повному обсязі оцінити рівень знань та здібностей студента. Це в свою чергу негативно впливає на проміжний та підсумковий рейтинг студента.

Позааудиторні заняття

Можлива участь студентів у створенні та роботі Студентських служб примирення (на факультеті).

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Інклюзивне навчання

Допускається

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено викладачем кафедри соціології Бахановим Олексієм Юрійовичем

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 23.06.2023)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 11 від 27.06.2023)

**Рейтингова система оцінювання результатів навчання
(для студентів денної форми)**

Рейтинг студента з дисципліни «Медіація у врегулюванні конфліктів» складається з балів, що отримуються за:

- 1) відповіді, аналіз обраних технік медіації, видів запитань та помилок, які були зроблені студентами під час проведення процедури медіації на семінарських заняттях;
- 2) складання кейсів та участь у них на семінарських заняттях.
- 3) МКР у формі експрес контрольної в процесі лекційних занять;

Система рейтингових (вагових) балів та критерії оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях (максимальна кількість балів на 1 семінарському занятті складає 10):

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів у процесі дискусії	8-10
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	5-7
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	1-4

2. Складання кейсів та участь у них на практичних заняттях (максимальна кількість балів складає 70):

Студент працював на всіх проведених заняттях, документи (їх частини) складено з дотриманням вимог щодо структури і змісту, вимог встановлених стандартів та чинного законодавства, позиція викладена чітко і логічно, обґрунтована належним чином, вимоги сформульовано правильно	61-70
Студент працював на переважній більшості проведених занять, практичні кейси (їх частини) складено з незначним порушенням основних вимог щодо структури і змісту, позиція викладена не зовсім чітко або з незначним порушенням логіки, неповне обґрунтування позиції, помилки у формулюванні запитань та документів необхідних для проведення процедури медіації	51-60
Студент працював на більшості проведених занять, документи (їх частини) складено з суттєвим порушенням основних вимог щодо структури і змісту, немає обґрунтування позиції, формулювання вимог нелогічне	41-50
Студент працював на окремих проведених заняттях, складено не всі передбачені кейси, складені документи необхідні для проведення процедури медіації не відповідають вимогам встановленим стандартам, але складені самостійно	21-40

Студент працював на окремих проведених заняттях, документи необхідні для проведення процедури медіації складено з використанням прикладів знайдених на електронних ресурсах або вони не складені самостійно	1-20
---	------

3. МКР у формі експрес контрольної в процесі лекційних занять;

Ваговий бал – 30 балів.

30, якщо студент правильно відповів на всі поставленні питання тесту;

15, якщо відповіді отримані на половину з поставлених питань тесту;

1-14, якщо менше ніж половина відповідей на питання тесту є правильними.

Розрахунок шкали (R) рейтингу:

Сума вагових балів контрольних заходів протягом семестру складає:

$$RD = 30 + 70 = 100 \text{ балів.}$$

Студенти, які набрали протягом семестру 60 і більше балів ($RD \geq 0,6 R$) отримують залік так званим “автоматом” відповідно до набраного рейтингу.

Студенти, які не надали всіх передбачених програмою дисципліни документів не допускаються до заліку.

Студенти, які надали всі документи, але набрали протягом семестру менше 60 балів ($RD < 0,6 R$) виправляють недоліки у наданих документах і отримують залік за результатами такої роботи із урахуванням якості складених документів і активності на семінарських (практичних) заняттях.

Для отримання студентом відповідних оцінок (ECTS та традиційних) його рейтингова оцінка (RD) переводиться згідно з таблицею:

RD	Оцінка ECTS	Оцінка традиційна
95 – 100	відмінно	Відмінно
85 – 94	дуже добре	Добре
75 – 84	добре	
65 – 74	задовільно	Задовільно
60 – 64	достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	
$RD < 60$	незадовільно	Незадовільно

**ДКР з дисципліни
для заочної форми навчання**

ДКР для студентів заочної форми навчання виконується письмово у вигляді відповідей на запитання. Домашня контрольна робота надсилається на пошту викладача не пізніше ніж за два тижня до початку заліково-екзаменаційної сесії студентів.

Питання ДКР

1. Причини виникнення конфліктів.
2. Типологія та структура конфліктів.
3. Види та функції конфліктів.
4. Динаміка та діагностика конфлікту
5. Стратегії поведінки в конфлікті
6. Етапи та способи вирішення конфліктів.
7. Функції та фази конфлікту.
8. Діагностика конфлікту.
9. Карта конфлікту.
10. Особливості поведінки під час конфлікту.
11. Медіація, як спосіб урегулювання конфліктів.
12. Переваги медіації.
13. Принципи медіації.
14. Організаційні принципи.
15. Процедурні принципи. Основні складові процедури медіації.
16. Види та моделі медіації.
17. Функції та стратегії медіації у професійній діяльності.
18. Сторони медіації у професійній діяльності.
19. Взаємодія сторін медіації.
20. Позиції, інтереси, потреби, як основні складові медіаційного процесу.
21. Компетентності медіатора. Конфіденційність та неупередженість у вирішенні конфліктів.
22. Техніки та фази медіації.
23. Активне слухання. Невербальна комунікація.
24. Функції медіатора.
25. Медіабельність спорів.
26. Види медіації.
27. Моделі та техніки медіації в освіті.

28. Бізнес медіація: поняття, сутність.
29. Основні характеристики трудового арбітражу та медіації
30. Процес посередництва та медіація у політичних конфліктах